

جمع اضداد؛ از امتیازات مهم شخصیت امیرالمؤمنین(ع)

محقق حوزه علمیه معتقد است؛ یکی از جلوه‌های جمع اضداد در شخصیت حضرت علی(ع)، جمع بین عطف و عدالت است.

محقق حوزه علمیه معتقد است؛ یکی از جلوه‌های جمع اضداد در شخصیت حضرت علی(ع)، جمع بین عطف و عدالت است. در زندگی حضرت امیرالمؤمنین(ع) آنگونه احساسات و عواطف بروز می‌کند که طاقت دیدن اشک یتیم را ندارد، اما در مقابل در اجرای عدالت کمترین مماشاتی نشان نمی‌دهد.

جمع اضداد؛ از امتیازات مهم شخصیت امیرالمؤمنین(ع) حجت الاسلام محمد الهی خراسانی، محقق و مدرس سطح عالی حوزه علمیه مشهد، در گفت و گو با ایکنا از خراسان رضوی، درخصوص ویژگی‌های شخصیتی امیرالمؤمنین(ع)، اظهار کرد: یکی از امتیازات مهم شخصیت امیرالمؤمنین(ع) که بسیاری از اندیشمندان که درباره حضرت گفتند، یا نوشتند و بر آن تاکید کردند، جمع اضداد است، به این معنا که برخی از صفاتی که قاندا در شخصیت افراد جمع نمی‌شود، در شخصیت امیرالمؤمنین(ع) به طرز عجیبی جمع شده است. جمع بین مدارا و قاطعیت

وی ادامه داد: وقتی صحبت از مدارا می‌شود، یعنی آسان‌گیری، کنار آمدن با اشکالات، کوتاهی‌ها، نقاط ضعف، پایین آوردن انتظارات و صبوری به خرج دادن برای همراه کردن طرف مقابل که این روحیه را معمولا کسانی دارند که خیلی اهل سخت‌گیری و برخورد‌های جدی نیستند و سعی می‌کنند، با مدارا مسائل را پیش ببرند.

الهی خراسانی تصریح کرد: از آن طرف افرادی که اهل قاطعیت هستند و با کوتاهی‌ها، اشتباهات و تقصیرها کنار نمی‌آیند، معمولا انتظار مدارا داشتن، انتظاری نابخاست، چرا که این افراد معمولا با برخوردهای غلط دیگران با قاطعیت برخورد می‌کنند، اما اگر شخصیت امیرالمؤمنین(ع) را مشاهده کنیم، حضرت در جایی که باید مدارا کند، مدارا و در جایی که نباید مدارا کند، قاطعیت نشان می‌دهد و این موارد در آن حضرت جمع شده است.

محقق و مدرس سطح عالی حوزه علمیه مشهد گفت: امیرالمؤمنین(ع) در ماجراهای بعد از رحلت پیامبر(ع) ترجیح می‌دهد، از درگیری با جریان حاکم جلوگیری کند، با وجود اینکه شجاعت، توان و قدرت لازم را داشت اما به تبعات اینگونه درگیری‌ها و به صلاح اسلام و مسلمین سعی کرد با جریان حاکم مدارا کند و این مدارا و صبوری ۲۵ سال به طول انجامید، اما در برابر فتنه‌گران جنگ جمل، در برابر ضالمان جنگ صفین و در برابر خوارج جنگ نهروان، با قاطعیت تمام ایستاد و به آن‌ها باج نداد و به تعبیر حضرت و چشم فتنه را در آورد، لذا آن قاطعیت و صلابت در کنار آن مدارا و صبوری از نکات نقاط قابل توجه در شخصیت امیرالمؤمنین(ع) است.

جمع بین عطف و عدالت

وی بیان کرد: یکی دیگر از جلوه‌های جمع اضداد در شخصیت امیرالمؤمنین(ع) جمع بین عطف و عدالت است، معمولا کسانی که اهل عواطف و احساسات هستند و آن را بیشتر ابراز می‌کنند، از آن‌ها کمتر انتظار اجرای عدالت می‌شود، به این معنا که در برابر انتظار دیگران مماشات نکنند و حتی اگر اشک فرد گناهکاری را دیدند، دلشان تکان نخورد و اگر قرار است مجازات شود، این صورت گیرد و دچار عطف نابخاست.

الهی خراسانی ابراز کرد: از آن طرف از کسانی که در مسند عدالت هستند و با مجرمان سروکار دارند و آنان را مجازات کرده و عدالت را برقرار می‌کنند، نمی‌توان انتظار عطف و نشان دادن احساسات داشت، معمولا این افراد از رقت قلبی که یک مادر دارد، فاصله گرفته و سعی می‌کنند، با صلابت، با افراد روبرو شوند و کمتر تحت تاثیر احساسات و عواطف قرار گیرند، لذا این دو جمع نمی‌شود که یک فرد هم اهل عطف و هم اهل اجرای عدالت باشد، اما امیرالمؤمنین این کار را کرد.

محقق و مدرس سطح عالی حوزه علمیه مشهد گفت: در زندگی حضرت می‌بینیم آنگونه احساسات بروز می‌کند که طاقت دیدن اشک یتیم را ندارد و درد دل بیوه زن و آه پیرمرد نابینا، دل حضرت را بی‌قرار می‌کند، اما در اجرای عدالت کمترین مماشات را حتی در برابر التماس‌های طرف مقابل نمی‌کند.

وی بیان کرد: وقتی برادرش عقیل و وضعیت فرزندانش را می‌بینید که شاید هر دلی را به درد آورد، اما چون باید عدالت به خرج

دهد و کمترین مفاشات نسبت به بیت المال نشود و هرکس سهم خود را از بیت المال بگیرد، لذا دست رد به سینه برادر می زند و تحت تاثیر عواطف و احساسات قرار نمی گیرد، همان علی که طاقت دیدن اشک یتیم را ندارد، با دیدن وضعیت نابسامان برادرش حاضر نمی شود، برخلاف عدالت رفتار کند و این جمع بین عطف و عدالت از شاهکارهای شخصیت امیرالمؤمنین(ع) است. جمع بین جهاد و معنویت

الهی خراسانی با بیان اینکه یکی دیگر از جلوه های شخصیتی امیرالمؤمنین(ع)، جمع بین جهاد و معنویت است، گفت: جهاد به معنای تلاش طاقت فرسا برای رسیدن به یک هدف و مقابله با مشکلات و موانع در آن مسیر است، یک روحیه فعال و اجتماعی و اهل درگیری می طلبد و معمولاً کسانی که اهل مسائل اجتماعی و درگیری با مسائل اجتماعی می شوند، کمتر اهل خلوت، معنویت و راز و نیاز هستند. روحیه آن ها به گونه ای است که بیشتر دغدغه مسائل و مشکلات اجتماعی را دارند و کمتر به خودشان می رسند و خلوت دارند، اهل جلوت، ارتباط، مناسبات و درگیری های اجتماعی هستند.

این محقق و مدرس سطح عالی حوزه علمیه مشهد بیان کرد: از آن طرف کسانی که اهل خلوت، مناجات و معنویت هستند، معمولاً افرادی نیستند که خیلی درگیر مسائل اجتماعی باشند و با مشکلات اجتماعی دست و پنجه رفع کنند و اهل ارتباط با افراد باشند. این نوع از افراد را، افراد عابد می دانیم که اهل عزلت، انزوا و گوشه گیری هستند و افراد جهادی را افرادی می دانیم که به جای عبادت و معنویت ها، ترجیح می دهند، اهل مسائل اجتماعی باشند.

وی افزود: اما حضرت علی(ع) در اوج معنویت، اهل جهاد و کار اجتماعی است، از یک طرف معنویت عجیبی دارد. از حضرت زین العابدین پرسیدند: «شما چگونه این عبادت ها و سجده های طولانی را می توانید به جا بیاورید؟» و فرمود: «عبادت های جدم، امیر المؤمنین را ندیده ای» و این موضوع، حکایت از عبادت های عجیب آن حضرت می کند، به گونه ای که فرزندشان حضرت زین العابدین(ع) را آنگونه به اعجاب آورده است. آن مناجات ها، دعاها، از هوش رفتن ها، در هنگام دعا و مناجات که گاهی افراد فکر می کردند، حضرت جان داده است، در صورتی که نمی دانستند، حضرت غرق در دعا و راز و نیاز بوده است.

الهی خراسانی ادامه داد: همچنان همین علی(ع) که اینگونه اهل شب زنده داری، عبادت و معنویت است، در روز در عرصه های مختلف آنگونه خوش می درخشد، در عرصه های مختلف شجاعت، قاطیت، صلابت، سیاست و تدبیر خود را به نمایش می گذارد، گویا اساساً معنویت و مناجاتی وجود نداشته و همه چیز تنها همین جلوت و مناسبات اجتماعی بوده است، اما حضرت علی(ع) در شب آنگونه زاهد، عابد، غرق راز و نیاز است و در روز آنگونه اهل رسیدگی به مسائل اجتماعی، ارتباط با دیگران، حل مشکلات مردم و تدبیر مسائل جامعه است و ایشان توانسته بود، هم جهد و حضور در میدان و هم معنویت، خلوت، ارتباط و راز و نیاز با حضرت حق را با هم جمع کند. جمع میان زهد و سیاست

محقق و مدرس سطح عالی حوزه علمیه مشهد اظهار کرد: یکی دیگر از جلوه های جمع اضداد در شخصیت نورانی حضرت امیرالمؤمنین(ع)، جمع میان زهد و سیاست است. مفهومی که از زهد در ذهن غالب افراد وجود دارد، مفهوم کناره گیری از دنیا و امکانات مادی و دنیوی است و معمولاً افراد زاهد را کسانی می دانیم که زیر بار مسئولیت های اجتماعی نمی روند، خود را درگیر مسائل اجتماع نمی کنند، حاضر نیستند منصب و مسئولیتی بپذیرند و از عرصه های زندگی دنیوی فراری هستند و تنها دل به آخرت بسته اند و از هر چیزی که بخواهد آن ها را درگیر زندگی دنیا کند، دوری می کنند.

وی ابراز کرد: از آن طرف کسانی که مسئولیتی قبول می کنند، درگیر مسئولیت و منصب می شوند و سعی می کنند، مسائل را با سیاست ورزی و خردورزی پیش ببرند، در نظر غالب افراد، اینان دیگر افراد زاهدی به شمار نمی آیند چرا که معتقد هستند وقتی منصب و مسئولیتی قبول کردی، اهل دنیا هستی و درگیر دنیا شده ای، بنابراین افرادی که خود را زاهد می دانند، کسانی که مسئولیتی قبول کرده اند را سرزنش و ملامت می کنند که خود را اهل دنیا کرده اند.

الهی خراسانی با بیان اینکه امیرالمؤمنین(ع) زهد واقعی و سیاست ورزی حقیقی و درست را به ما نشان داد و اثبات کرد جمع این دو امکان پذیر است، اضافه کرد: می توان در عین زهد، اهل سیاست هم بود. اما زهد نه به معنای کناره گیری از دنیا، بلکه به معنای وابسته نشدن به دنیا، نه به معنای دوری از امکانات مادی، بلکه به معنای اسیر امکانات مادی نشدن است، اینکه امکانات مادی را داشته باشیم، اما به آن ها تعلق خاطر نداشته باشیم. لذا می بینیم امیرالمؤمنین منصب حکومت را با اصرار مردم می پذیرد، اما گوش زد می کند این حکومت به خودی خود برای من هیچ ارزشی ندارد و کمترین جلوه ای برای من علی ندارد و ارزش آن حتی از بند کفش که کمترین قیمتی ندارد، کم ارزش تر است، یعنی او مسئولیت می پذیرد، حکومت می کند و سیاست به خرج می دهد، اما وابسته به قدرت نمی شود، حاضر نیست برای حفظ قدرت دست به هر کاری بزند، برای رسیدن به قدرت و حکومت کار ناروایی از او سر بزند و برای رسیدن به هدف از هر وسیله ای استفاده نکند.

محقق و مدرس سطح عالی حوزه علمیه مشهد گفت: او بدون اینکه وابسته به قدرت شود، برای اقامه ارزش ها، برای رسیدگی به مشکلات و دردهای مردم، برای باز کردن گره های جامعه از قدرت استفاده می کند و این یعنی سیاست ورزی حقیقی، سیاست نه به معنای حفظ قدرت، نه به معنای تلاش برای کسب قدرت به هر قیمت، بلکه به معنای تدبیر امور عامه و برنامه ریزی برای حل مسائل جامعه است و از نظر امیرالمؤمنین، این مسئله هیچ منافاتی با زهد و دل نبستن به امکانات مادی ندارد و او توانست زهد و سیاست را به بهترین شکل جمع کند.